

Betreft Evaluatie Waterakkoord Volkerak-Zoommeer
Project P984
Van HydroLogic
Aan Rijkswaterstaat Zee en Delta
Datum November 2018

1 Inleiding

De waterbeheerders rond het Volkerak-Zoommeer¹ hebben diverse operationele afspraken vastgelegd in het *Waterakkoord Volkerak-Zoommeer*. Dat is in 2016 voor de laatste keer geactualiseerd.

Bij de actualisatie is afgesproken dat het waterakkoord geëvalueerd zou worden op praktijkervaringen (art 8.7 en art 8.8 van het waterakkoord). Deze evaluatie heeft in 2018 plaatsgevonden. Dit memo bevat de bevindingen en conclusies.

Doel van de evaluatie

Het doel van de evaluatie was het verkrijgen van inzicht in de vragen:

- Hoe krijgen de afspraken uit het waterakkoord in de praktijk vorm en wat zijn de ervaringen daarbij?
 - dit betreft met name de afspraak van het toepassen van winterdoorspoeling
- Hoe verhouden de afspraken zich tot nieuwe inzichten?

Het resultaat van de evaluatie is een advies over de vervolgstappen om het waterakkoord in toekomst (na realisatie Innovatieve Zoet-Zout Scheiding Krammersluizen) aan te passen.

Aanpak

De evaluatie is uitgevoerd in drie stappen:

1 Inventarisatie van onderwerpen

Hierbij is onder alle betrokken partijen - naast de waterbeheerders zijn dat de provincies Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant en het Hydro-Meteorologisch Centrum (HMC) van Rijkswaterstaat, geïnventariseerd welke onderwerpen aan de orde zouden moeten komen bij de evaluatie.

2 Eerste evaluatiebijeenkomst

Tijdens de eerste evaluatiebijeenkomst (14 juni 2018) zijn de belangrijkste/meest

¹ Rijkswaterstaat Zee en Delta, Rijkswaterstaat Zuid-Nederland, Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid, Waterschap Hollandse Delta, Waterschap Brabantse Delta en Waterschap Scheldestromen.

genoemde onderwerpen besproken. Hierbij zijn voor een aantal onderwerpen ook vervolgvragen gedefinieerd.

3 **Tweede evaluatiebijeenkomst**

De tweede bijeenkomst vond plaats op 11 oktober 2018. Hierbij zijn de vervolgvragen uit de eerste bijeenkomst en enkele andere onderwerpen volgend uit de inventarisatie aan de orde gekomen.

Van beide evaluatiebijeenkomsten is een verslag gemaakt. Deze zijn als bijlage bij deze memo gevoegd.

2 **Evaluatie waterakkoord Volkerak-Zoommeer**

De aanleiding voor deze evaluatie was de afspraak in het waterakkoord het anticiperend doorspoelen te gaan toepassen. Dit onderwerp wordt in paragraaf 0 besproken. Daarnaast is een aantal zaken behandeld, die voortkomen uit de inventarisatie. Deze worden in de paragrafen 2.2 t/m 2.4 besproken.

2.1 **Anticiperend doorspoelen**

Advies

Sinds 2016 wordt voorafgaand aan 15 maart begonnen met het doorspoelen van het Volkerak-Zoommeer met als doel om voor het groeiseizoen een goede uitgangssituatie (met lage chlorideconcentraties) te creëren. Dit wordt anticiperend doorspelen genoemd en is in het waterakkoord beschreven in art. 6.2.

Het advies is om het anticiperend doorspoelen te continueren. Het toepassen ervan wordt als positief ervaren en er zijn op dit moment geen indicaties van negatieve effecten. Om eventuele negatieve effecten te monitoren is het advies aan het onderzoek naar de verspreiding van zwevend stof vanuit het Hollandsch Diep voort te zetten door bodemanalyses uit te voeren in het gebied waar het slib mogelijk neerslaat. Daarnaast is het advies om een nadere beschouwing uit te voeren op mogelijke verbanden tussen algen groei en doorspoeling in het VZM.

Toelichting

Ervaringen

Uit de evaluatie komt naar voren dat de ervaringen met het anticiperend doorspoelen van het VZM goed zijn. Het zorgt voor een goede uitgangssituatie van de waterkwaliteit in het VZM bij aanvang van het groeiseizoen. Dit blijkt uit reacties van de landbouw en uit metingen van chlorideconcentraties.

Winterdoorspoeling

De regionale waterbeheerders sluiten waar zinvol bij dit anticiperend doorspoelen aan door ook in de regionale systemen vanaf ca. 15 maart een goede uitgangssituatie te creëren.

Dit is de invulling van de ‘winterdoorspoeling’, zoals in het waterakkoord benoemd in art 6.3.

Onderzoek negatieve effecten (verontreinigingen en blauwalg)

Als gevolg van het anticiperend doorspoelen wordt per saldo meer water ingelaten vanuit het Hollandsch Diep. Dit maakt het VZM kwetsbaarder voor eventuele externe verontreinigingen. Om hier meer inzicht in te krijgen is in opdracht van Rijkswaterstaat onderzoek gedaan naar de verspreiding van aan slib gebonden verontreinigingen vanuit het Hollandsch Diep in het VZM (Deltares 2017).

Uit dit onderzoek komt naar voren dat het slib dat via de Volkeraksluizen wordt ingelaten zich niet verspreidt over het gehele VZM, omdat de toegepaste tracers niet teruggevonden zijn bij het meetpunt Steenberg. Waar dit slib dan wel blijft, is op dit moment nog niet duidelijk. Mogelijk bezinkt het slib in het Volkerak tussen de sluizen en het meetpunt Steenberg. De meetcampagne van 2017 heeft veel data opgeleverd, maar die is nog niet allemaal geanalyseerd.

Aanvullend op dit onderzoek heeft Rijkswaterstaat een trendanalyse uitgevoerd naar de concentraties nutriënten en kobalt. Ook hieruit blijkt geen trendbreuk in 2016, toen de proef met anticiperend doorspoelen werd gestart.

Naast de kennisvraag naar de verspreiding van slib is ook de vraag gesteld of er een relatie bestaat tussen het doorspoelen en de blauwalgenbloei, die ondanks de Quagga-mossel hardnekkig is in het VZM. Hier is geen onderzoek naar gedaan; het is ook niet bekend of dit verband aannemelijk is. Daarnaast wordt de verspreiding van blauwalgen over het VZM en het verloop daarvan in de tijd momenteel niet gestructureerd of gebiedsdekkend gemonitord. Een verband met het anticiperend doorspoelen aantonen of uitsluiten is daarom vooralsnog niet mogelijk.

2.2 Meetinformatie

Advies

Tijdens de evaluatie is een drietal onderwerpen aan de orde gekomen, om de afspraken rond meetinformatie aan te scherpen.

- In het waterakkoord wordt het peil van het Volkerak-Zoommeer gedefinieerd als de waterstand bij Vossemeer. Door een klotsbakeffect kan de waterstand op deze locatie sterk fluctueren. In de operationele praktijk wordt daarom gewerkt met een gewogen gemiddelde. Het advies is om de definitie in het Waterakkoord hierop aan te laten sluiten ($peil\ VZM = \frac{40 * VK + 5 * VOSM + 15 * SPUI}{60}$) en dit mee te nemen in de volgende aanpassing van het waterakkoord.
- Voor de chlorideconcentratie wordt in de praktijk gestuurd op de *bovenste sensor* (geleidbaarheid en temperatuur) van meetlocatie Bath. Het advies is om de definitie in het Waterakkoord hierop aan te laten sluiten. Daar wordt nu alleen meetlocatie Bath genoemd.

- Vanuit slim watermanagement (SWM) is door Deltares - in het project LMW2 - onderzocht of het mogelijk is om (gebruikmakend van een deel van de aanwezige geleidbaarheidsmeetpunten in en langs het VZM) een monitoringssysteem voor het chloridegehalte op te zetten, dat de informatiebehoefte van elke waterbeheerder en gebruiker dekt. Dit project is nog niet gereed. Er is tot nu toe weliswaar overlap geconstateerd in de meetpunten van de verschillende waterbeheerders, maar er is nog geen besluit genomen of en hoe deze overlap wordt weggenomen, bijvoorbeeld door een aantal meetpunten te schrappen. Het waterakkoord kan op dit punt nog niet worden aangepast.

2.3 Interacties met andere watersystemen

Advies

In het waterakkoord wordt de context geschetst van het waterbeheer en het watersysteem van het Volkerak-Zoommeer. Deze context verdient op twee onderwerpen actualisatie:

- De beschrijving van de interactie met de Rijn-Maasmonding, met name de toelichting op de overweging van een inlaatstop bij de Volkeraksluizen. In de huidige tekst wordt deze gelinkt aan de verziltingssituatie op het Hollandsche IJssel en de Lek, terwijl in de praktijk een eventuele inlaatstop meer waarschijnlijk is gerelateerd aan het risico op achterwaartse verzilting of het uitzakken van de waterstand bij Moerdijk. De gewenste aanpassingen zijn opgenomen in het verslag van de najaarsbijeenkomst (Bijlage B).
- Het afgelopen jaar zijn door de waterbeheerders (Scheldestromen, Hollandse Delta, Brabantse Delta en Rijkswaterstaat Zee en Delta) gezamenlijk redeneerlijnen opgesteld voor het operationele beheer in de regio Volkerak-Zoommeer. Hiermee is het gezamenlijk streven en de gewenste beheerstrategie voor verschillende omstandigheden uitgewerkt. Het advies is de Slim Watermanagement Redeneerlijnen te borgen door er in het Waterakkoord naar te verwijzen. De redeneerlijnen vormen een 'product' dat continu in ontwikkeling is en bij nieuwe inzichten kan worden aangepast.

2.4 Gebruiksfuncties

Het waterbeheer van het Volkerak-Zoommeer is gericht op de *kerntaken* (waterveiligheid, voldoende water, schoon en gezond water, vlot en veilig verkeer over water), *aangewezen gebruiksfuncties* (in het geval van het VZM alleen natuur) en *overige gebruiksfuncties*. In het kader van de evaluatie is over de gebruiksfuncties het volgende aan de orde gekomen:

- In het RDO Zuid-West is gesproken over de wenselijkheid de verdringingsreeks uit te weken (prioritering binnen categorie 4). Mede op basis van de praktijkervaringen van de droge zomer van 2018 heeft het RDO geconcludeerd dat een nadere uitwerking van categorie 4 niet nodig is. Wel is een aantal aandachtspunten benoemd (zie Bijlage B, punt 4).
- In het VZM zijn twee Natura 2000 gebieden gelegen: Krammer-Volkerak en Zoommeer. Voor beide gebieden is nog geen definitief aanwijzingsbesluit. De instandhoudingsdoelen in de ontwerp-aanwijzingsbesluiten betreft habitats van de overgang zee-land en kust, de Modderkruiper en broedende en foeragerende (water)vogels. Omdat de instandhoudingsdoelen ook zilte habitattypen betreft, kunnen zij ook consequenties

hebben voor het waterbeheer. Daarnaast hangen de definitieve aanwijzingen ook samen met de beslissing over een zout VZM. Het betreft dus ontwikkelingen met in potentie grote gevolgen, maar het is op dit moment nog te vroeg voor aanpassing van het waterakkoord op dit punt.

3 Aanpassingen waterakkoord

Zoals vastgelegd in art 8.7 en 8.8 van het waterakkoord is twee jaar na herziening de werking van het waterakkoord geëvalueerd. De aanleiding voor de evaluatie dit jaar was onder andere het evalueren van anticiperend doorspoelen. Zoals in paragraaf 2.1 uiteengezet, is het advies om het anticiperend doorspoelen voort te zetten, met enige aandachtspunten. De betreffende paragrafen van het waterakkoord (art 6.2 en art 6.3) hoeven daarom **niet** te worden aangepast.

Tijdens de evaluatie is geconstateerd dat de tekst van het waterakkoord op een aantal andere punten niet (meer) in overeenstemming is met de praktijk en/of recente inzichten. Deze staan samengevat in Tabel 1.

Tabel 1 Samenvatting van de uit de evaluatie voortgekomen wijzigingswensen van de tekst van het waterakkoord.

Gewenste wijziging	Waterakkoord
Definitie peil VZM	Art 1.12
Definitie chloridemeting Bathse Brug	Bijlage C
Beschrijving interactie Rijn-Maasmonding	Toelichting, par 6.5
Opnemen verwijzing SWM Redenerlijnen	Nader te bepalen, bijvoorbeeld in H6 van de toelichting.

Omdat de aanpassingen in Tabel 1 uitsluitend tekstuele zaken betreft, adviseren wij het waterakkoord naar aanleiding van deze evaluatie vooralsnog niet aan te passen, maar de geconstateerde wijzigingswensen mee te nemen in een volgende evaluatie of herziening.

Bijlage A Verslag voorjaarsbijeenkomst

Betreft	Verslag evaluatie 14 juni 2018
Project	Evaluatie Waterakkoord Volkerak-Zoommeer
Van	HydroLogic
Aan	Genodigden evaluatie waterakkoord VZM
Datum	14 juni 2018

Dit is het verslag van de eerste bijeenkomst in het kader van de Evaluatie van het Waterakkoord Volkerak-Zoommeer zoals besproken op 14 juni 2018.

Aanpassingen in het waterakkoord zullen dit jaar nog niet plaatsvinden. Wel zal op basis van de evaluatie een advies worden gegeven over mogelijke aanpassingen. Hierbij staan de volgende vragen centraal:

- Hoe krijgen de afspraken uit het waterakkoord in de praktijk vorm en wat zijn de ervaringen daarbij?
- En hoe verhouden de afspraken zich tot nieuwe inzichten

In oktober volgt nog een tweede bijeenkomst.

Agenda

- 1 Opening
- 2 Evaluatiepunten gerelateerd aan meetinformatie
- 3 Anticiperend doorspoelen VZM en winterdoorspoeling waterschappen
- 4 Interacties Rijn-Maasmonding
- 5 Slim Watermanagement Redeneerlijnen
- 6 Regionale uitwerking categorie 4 Verdringingsreeks
- 7 Afspraken Wabes
- 8 Innovatieve zoet-zout scheiding Krammersluizen (IZZS)
- 9 Afsluiting

A.1 Opening

De agenda wordt op een punt aangepast:

- Agendapunt 7 - Afspraken Wabes - schuift door naar de tweede evaluatiebijeenkomst, in oktober.

A.2 Evaluatiepunten gerelateerd aan meetinformatie

Introductie op het onderwerp

In het waterakkoord wordt het peil van het Volkerak-Zoommeer gedefinieerd als de waterstand bij Vossemeer. Door een klotsbakeffect kan de waterstand op deze locatie sterk fluctueren. In de operationele praktijk wordt daarom gewerkt met een gewogen gemiddelde. Het voorstel is om de definitie in het Waterakkoord hierop aan te laten sluiten ($peil\ VZM = \frac{40 * VK + 5 * VOSM + 15 * SPUI}{60}$). Voor de chloride concentratie wordt gestuurd op de *bovenste sensor* (geleidendheid en temperatuur) van meetlocatie Bath en is het voorstel om de definitie in het Waterakkoord hierop aan te laten sluiten. Daar wordt nu alleen meetlocatie Bath genoemd.

Vraag voor de evaluatie

Is het advies voor het aanscherpen van de definities voor peil en zoutgehalte akkoord, om daarmee aan te sluiten bij de sturing in de operationele praktijk?

Advies

Het voorstel is akkoord. Met als aandachtspunten:

- Het is wenselijk dat hierbij ook de formule wordt vermeld die wordt gebruikt om de gemeten geleidendheid en temperatuur om te rekenen naar de chlorideconcentratie.
- Voor de najaarsbijeenkomst wordt onderzocht hoe groot naar verwachting de variatie is in de relatie tussen geleidendheid/temperatuur en chlorideconcentratie. Deze varieert namelijk over het jaar.
- Bij het delen van meetinformatie worden nu afzonderlijke meetpunten ontsloten. De wens is om op termijn ook het gewogen gemiddelde zoals gebruikt in het peilbeheer te ontsluiten.
- Bevestigd wordt dat de aangepaste definities niets veranderen aan het feit dat er ruimte is voor maatwerk in het beheer als er sprake is van sterke ruimtelijke verschillen in de waterstanden. Dit blijft hetzelfde als in het huidige beheer.

A.3 Anticiperend doorspoelen VZM en winterdoorspoeling waterschappen

Introductie op het onderwerp

Sinds 2016 wordt voorafgaand aan 15 maart al begonnen met het doorspoelen van het Volkerak-Zoommeer met als doel om voor het groeiseizoen een goede uitgangssituatie (met lage chlorideconcentraties) te creëren.

Uit het gesprek komt naar voren dat de ervaringen met het anticiperend doorspoelen van het VZM goed zijn. Het zorgt voor een goede uitgangssituatie van de waterkwaliteit in het VZM bij aanvang van het groeiseizoen. Dit blijkt uit reacties van de landbouw en uit metingen.

De regionale waterbeheerders sluiten waar zinvol bij dit anticiperend doorspoelen aan door ook in de regionale systemen vanaf ca. 15 maart een goede uitgangssituatie te creëren. Van echte 'winterdoorspoeling', zoals in het waterakkoord benoemd, is geen sprake.

Rijkswaterstaat en Deltares presenteren bevindingen uit recent (tracer)onderzoek naar de verspreiding van aan slib gebonden verontreinigingen in het VZM. Hieruit komt naar voren dat het slib dat via de Volkeraksluizen wordt ingelaten zich niet verspreidt over het gehele VZM, omdat de toegepaste tracers niet teruggevonden zijn bij het meetpunt Steenberg. Waar dit slib dan wel blijft is op dit moment nog niet duidelijk. Mogelijk bezinkt het slib in het Volkerak tussen de sluizen en het meetpunt Steenberg. De meetcampagne in 2017 heeft veel data opgeleverd, die nog niet allemaal geanalyseerd is. Mogelijk levert een nadere analyse meer inzicht op over de precieze verspreiding van zwevend stof uit de Rijn.

Ook wordt de vraag gesteld of er een relatie bestaat tussen het doorspoelen en de blauwalgenbloei, die ondanks de Quagga-mossel hardnekkig is in het VZM. Hier is momenteel geen eensluidend antwoord op; dit inzicht is wel gewenst, omdat een eventueel verband ook bepalend kan zijn voor de vraag om het anticiperend doorspoelen voort te zetten of niet.

Vraag voor de evaluatie

Adviseren we anticiperend doorspoelen en winterdoorspoeling voort te zetten?

Advies

Hierover kan op dit moment nog geen besluit worden genomen. Hoewel de ervaringen van de gebruikers positief zijn, is meer inzicht gewenst in de verspreiding van instromend slib in het VZM en het eventuele verband tussen doorspoelen en algenbloei.

Wel is duidelijk dat het concept 'winterdoorspoeling' uit het Waterakkoord in de praktijk niet wordt toegepast. Bij een voortzetting van het anticiperend doorspoelen is het zinvol in het waterakkoord op te nemen dat er voor de regionale watersystemen ook de mogelijkheid is om voorafgaand aan het groeiseizoen de watersystemen extra door te spoelen. Dit heeft als doel een zo goed mogelijke uitgangssituatie in de gehele VZM regio te creëren. Dit sluit beter aan bij de huidige beheerpraktijk van de waterschappen.

De afspraak om bij de Volkeraksluizen geen water in te laten bij een Rijnafvoer boven de 3500 m³/s staat ter discussie, omdat mede uit het traceronderzoek de indruk is ontstaan dat deze grens hoger zou kunnen liggen. Het advies is echter om deze grens (vooralsnog) niet te schrappen, in afwachting van het vervolgonderzoek naar de verspreiding van het zwevend stof.

A.4 Interacties Rijn-Maasmonding

Introductie op het onderwerp

In het operationele waterbeheer zijn er afspraken met de waterbeheerders van de Rijn-Maasmonding. RWS WNZ informeert de aanwezigen over de doelen van het waterbeheer in de RMM (verziltingsbestrijding, waterstand Moerdijk).

RWS WNZ geeft aan dat het op veel momenten ook mogelijk is meer dan het afgesproken maximum van 50 m³/s in te laten bij de Volkeraksluizen, als daar behoefte aan is vanuit VZM. Dit maximum blijkt eerder te maken te hebben met het beperken van de 'zoetlast' op de Westerschelde dan de waterbeschikbaarheid op het Hollands Diep.

Vraag die voorligt

Geeft deze informatie aanleiding tot wijzigingen in het waterakkoord?

Advies

Er wordt opgemerkt dat de tekst in het waterakkoord over de interactie met de Rijn-Maasmonding niet adequaat het huidige beheer beschrijft en de keuzes die daarbij gemaakt worden. Geadviseerd wordt de tekst aan te passen. Dit heeft geen gevolgen voor de afspraken in het akkoord.

A.5 Slim Watermanagement Redeneerlijnen

Introductie op het onderwerp

Het afgelopen jaar zijn door de waterbeheerders (Scheldestromen, Hollandse Delta, Brabantse Delta en Rijkswaterstaat Zee en Delta) gezamenlijk redeneerlijnen opgesteld voor het operationele beheer in de regio Volkerak-Zoommeer. Hiermee is de gewenste beheerstrategie voor verschillende omstandigheden uitgewerkt. De redeneerlijnen worden toegevoegd door HydroLogic.

Vraag die voorligt

Adviseren we redeneerlijnen vast te leggen in het waterakkoord?

Advies

Het advies is om de Slim Watermanagement Redeneerlijnen op te nemen in het waterakkoord door er naar te verwijzen. De redeneerlijnen zijn een product dat continu in ontwikkeling is en bij nieuwe inzichten kan worden aangepast. Het benoemen van de redeneerlijnen in het waterakkoord is tevens een manier om ze te borgen in het reguliere beheer, als resultaat van het project Slim watermanagement.

A.6 Regionale uitwerking categorie 4 Verdringingsreeks

Introductie op het onderwerp

Bij een oefening van het Regionaal Droogte Overleg (RDO) ontstond discussies over het maken van keuzes tussen maatregelen in categorie 4 van de Verdringingsreeks. In de bijeenkomst is een tweetal voorbeelden getoond van regionale uitwerkingen van de landelijke verdringingsreeks

Vraag die voorligt

Adviseren we de regionale uitwerking van de verdringingsreeks (m.n. categorie 4) voor de regio VZM?

Advies

Besloten wordt een regionale uitwerking van de verdringingsreeks vooralsnog niet op te nemen in het Waterakkoord. Het ligt meer voor de hand eerst een inhoudelijke uitwerking op te stellen, onder begeleiding van het RDO. Het product van deze uitwerking kan - op dezelfde manier als de redenerlijnen - opgenomen worden in het Waterakkoord.

A.7 Afspraken Wabes

Niet besproken. Dit agendapunt is verplaatst naar de evaluatiebijeenkomst van oktober 2018.

A.8 Innovatieve Zoet-Zout Scheiding Krammersluizen

In de bijeenkomst wordt de stand van zaken gedeeld over de plannen voor het innovatieve zoet-zout scheidingssysteem bij de Krammersluizen. De ontwikkelingen hebben vooralsnog geen gevolgen voor het waterakkoord.

A.9 Afsluiting

In oktober volgt een twee bijeenkomst. Onderwerpen die hier besproken kunnen/moeten worden:

- Blauwalgproblematiek
 - relatie met doorspoelen,
 - ervaringen delen inlaten bij blauwalg
- Doorpraten over consequenties anticiperend doorspoelen (mede afhankelijk van verdiepende vragen traceronderzoek)
- Impact aanwijzing VZM als Natura2000 gebied
- SWM gerelateerde zaken
 - Herzien calamiteitenregeling bij hoge waterstanden WSBD

- Operationele informatie-uitwisseling
- Communicatie tussen waterbeheerders
- Terugkoppeling gesprek over interacties RMM en tekstvoorstel waterakkoord
- Inzichten delen:
 - Relatie gemeten EGV en temperatuur – chloride. Theorie en praktijk.
 - Gelaagdheid VZM

Actielijst

	Actie	Verantwoordelijk
1.	Organiseren bijeenkomst met o.a. RDO en de SWM groep om scenario's te doorlopen en afwegingen m.b.t. de prioritering van de functies en locaties in categorie 4 van de Verdringingsreeks te bespreken. Hierbij kunnen de redeneerlijnen behulpzaam zijn als startpunt, en mogelijk worden uitgebreid.	Kees van Westenbrugge
2.	Gesprek organiseren tussen RWS Zee en Delta en RWS WNZ over de onderwerpen: - In hoeverre is het wenselijk de grens van 800 m ³ /s Bovenrijnafvoer (in relatie tot inlaten bij de Volkeraksluizen voor doorspoeling) los te laten als harde grens. Vanuit het idee dat dit soort maatregelen altijd in overleg en met oog voor de actuele situatie in beide regio's wordt ingezet? - Wat zijn de mogelijkheden en consequenties om soms meer dan 50 m ³ /s in te laten bij de Volkeraksluizen (impact zoetwaterlast Westerschelde)?	Roy Schrijver
3.	Vervolg vragen traceronderzoek	Bert Bellert

Bijlage B Verslag najaarsbijeenkomst 2018

Betreft	Verslag najaarsbijeenkomst 2018 - CONCEPT
Project	Evaluatie Waterakkoord Volkerak-Zoommeer
Projectnummer	P984
Aanwezig	Kees van Westenbrugge (RWS ZD), Roy Schrijver (RWS ZD), Wim Verstelle (WS Scheldestromen), Luuk Veening (WS Schelde- stromen), Klaas-Jan Douben (WS Brabantse Delta), Marlous van Herten (RWS WNZ), Matthijs van den Brink (HydroLogic), Meike Coonen (HydroLogic)
Datum bijeenkomst	11 oktober 2018

Dit is het verslag van de tweede bijeenkomst in het kader van de evaluatie van het Waterakkoord Volkerak-Zoommeer (VZM) zoals besproken op 11 oktober 2018. Deze bijeenkomst is een vervolg op een eerdere evaluatiebijeenkomst van 14 juni 2018.

Aanpassingen in het waterakkoord zullen dit jaar nog niet plaatsvinden. Wel zal op basis van de evaluatie een advies worden gegeven over mogelijke aanpassingen. Hierbij staan de volgende vragen centraal:

- Hoe krijgen de afspraken uit het waterakkoord in de praktijk vorm en wat zijn de ervaringen daarbij?
- En hoe verhouden de afspraken zich tot nieuwe inzichten?

Agenda

- 1 Opening
- 2 Anticiperend doorspoelen
- 3 Werkwijze beperken zoutindringing RMM
- 4 Terugkoppeling overleg verdringingsreeks
- 5 Informatie-uitwisseling (zomer 2018)
- 6 Zoutmeetpunten Volkerak-Zoommeer
- 7 Natura 2000
- 8 Afsluiting

B.1 Opening

De agenda is akkoord, evenals het verslag van de bijeenkomst van 14 juni. De actiepunten zijn geagendeerd voor deze bijeenkomst.

B.2 Anticiperend doorspoelen

Introductie op het onderwerp

In het evaluatieoverleg van juni is met elkaar vastgesteld dat:

- a) de waterbeheerders het anticiperend doorspoelen als positief ervaren, omdat het daadwerkelijk een betere uitgangssituatie van de waterkwaliteit op het VZM creëert;
- b) metingen in het VZM (KRW meetnet) geen negatief effect laten zien.

Wel volgde uit het traceronderzoek de vraag wat er met de zwevende stoffen uit het Hollandsch Diep gebeurt. Deze wordt namelijk wel gemeten bij de inlaat bij de Volkeraksluizen, maar niet meer bij Steenberg en op het VZM. Slaan ze misschien tussentijds neer? En wat betekent dit voor de KRW doelen?

Hierop is door RWS een nadere analyse uitgevoerd naar het verloop van nutriënten en kobalt in het VZM in de tijd (zie bijlage “Evaluatie WA VZM najaar.pptx” met verschilkaart-analyse en trendanalyse stoffen).

Vraag voor de evaluatie

Hebben de nadere analyses nieuwe inzichten opgeleverd met betrekking tot het anticiperend doorspoelen?

Advies

Uit de nadere analyse blijkt geen duidelijke trendbreuk in 2016 (start proef anticiperend doorspoelen). Voor kennisontwikkeling wordt nog nader gekeken naar wat deze orde-grootte getallen en veranderingen betekenen.

Op basis hiervan stellen de aanwezigen het volgende voor ten aanzien van het waterakkoord:

- Continuering van het anticiperend doorspoelen. Immers: er is vooralsnog geen aanleiding het anders te gaan doen vanuit het oogpunt van ongewenste stoffenverspreiding voor de KRW doelen.
- Nader (bodem)onderzoek naar de verspreiding van zwevend stof uit het Hollands Diep in het VZM. Precieze onderzoeksdefinitie in overleg met specialist(en) Rijkswaterstaat (B. Bellert). Ter ondersteuning heeft RWS een verschilkaart gemaakt van de bodemligging van het VZM 1992-2016 (indicatie aanzanding/erosie).

B.3 Werkwijze bij beperken zoutindringing RMM

Introductie op het onderwerp

In het evaluatieoverleg van juni is geadviseerd om de toelichting in het waterakkoord op de interactie tussen de inlaat bij de Volkeraksluizen met de Rijn-Maasmonding en het huidige beheer te updaten. Vervolgens is deze zomer weer ervaring opgedaan met zoutindringing in de Rijn-Maasmonding en is er overleg geweest tussen RWS Zee en Delta en WNZ over de interacties tussen de regio's.

Rijkswaterstaat geeft een toelichting op de werkwijze die afgelopen droogteperiode door RWS ZD en WNZ is gehanteerd en de werkafspraken die daarbij zijn gemaakt (zie ook bijlage "Evaluatie WA VZM najaar.pptx" Werkafspraken verziltingsdreiging RMM).

Daarnaast wordt geconstateerd dat de conclusie uit een eerdere Deltares studie 'Zoutin-dringing in de Rijn-Maasmonding - Knelpunten en effectiviteit stuurknoppen' met de ervaringen van deze zomer blijft staan: de conclusie was dat een inlaatstop bij de Volkeraksluizen naar verwachting heel beperkt kan bijdragen aan het beperken van verzilting op de Hollandsche IJssel (HIJ) of de Lek. De ervaringen van deze zomer hebben geen andere inzichten opgeleverd over de uitgangspunten van deze studie: in de studie is gerekend met een onttrekking bij de Volkeraksluizen van 50 m³/s. Afgelopen zomer was dit meestal rond de 20 m³/s. De verwachting is dat een inlaatstop wel kan zorgen voor een lichte afname van nalevering naar de Bernisse. Enerzijds doordat een inlaatstop zorgt voor iets meer tegen-druk met meer water via Spui en Oude Maas, en anderzijds doordat dit zorgt voor een paar centimeters hogere waterstanden bij Moerdijk.

Vraag voor de evaluatie

Geven de ervaringen van deze zomer of de gesprekken tussen RWS ZD en RWS WNZ aanleiding tot wijzigingen in het Waterakkoord?

Advies

In lijn met het evaluatieoverleg van juni blijft het advies staan om de toelichting in het Waterakkoord op de interacties tussen de inlaat bij de Volkeraksluizen en de RMM aan te passen, met als aandachtspunten:

- dat de overweging van een inlaatstop wordt gelinkt aan het risico op achterwaartse verzilting of het onderuit zakken van de waterstand bij Moerdijk, en in mindere mate aan het bestrijden van verzilting op de HIJ en de Lek.
- dat dit altijd in overleg gebeurt met RWS ZD over de actuele situatie in de VZM regio, met als enige uitzondering de werkafpraak: Als achterwaartse verzilting dreigt kan WNZ verzoeken om de inlaat (volledig) te beperken. HMC kan zonder meer gehoor geven aan dit verzoek als:
 - de chlorideconcentratie bij BBDT lager is dan 400 mg/l en;
 - het peil hoger is dan NAP 0,0 m.
- dat daarmee besluitvorming in de regio wordt gelegd, met terugkoppeling naar de LCW.
- dat voor het beheer bij achterwaartse verzilting kan worden verwezen naar een rede-neerlijn (operationele afspraken).

De vraag of het ook mogelijk is om incidenteel meer dan de afgesproken 40 m³/s in te laten bij de Volkeraksluizen hangt vooral samen met de vraag wat de gevolgen zijn van een extra zoetbelasting op de Westerschelde. Dit moet nog nader worden onderzocht.

B.4 Terugkoppeling overleg verdringingsreeks

Introductie op het onderwerp

In het RDO Zuid-West is gesproken over prioritering binnen categorie 4 en de ervaringen rondom waterbeschikbaarheid van de afgelopen zomer.

Kees van Westenbrugge (RWS ZD) doet verslag van dit gesprek. De presentatie is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

De conclusie van het RDO ten aanzien van het uitwerken van categorie 4 van de verdringingsreeks luidt:

- Uitwerken categorie 4 is niet nodig. Bij een goede onderlinge communicatie is er geen behoefte aan prioriteiten, aangezien dit te star is.

Wel is er een aantal aandachtspunten benoemd:

- Behoeftte aan aangescherpte definities van begrippen, zoals onomkeerbare schade in natuurgebieden, kapitaalsintensieve teelten (ook in relatie tot de omvang). Dit is een vraag aan de LCW.
- Uitwerken handelingsperspectieven met een optimum in watervoorziening (buffer) en afvoer van de Brabantse rivieren. Dit wordt opgepakt in de Slim Water Management groep in de regio.
- Interactie Rijn Maas monding in relatie tot verzilting en inzet Volkeraksluizen. Zie ook punt 3 van dit verslag. Wordt inhoudelijk verder opgepakt in de Slim Water Management groep in de regio.
- Behoeftte aan meer inzicht/sturing van grondwateronttrekkingen.
- Risico op voedselkwaliteit ten gevolge van beregenen met blauwalgrijk water. Wat te doen en door wie? Wellicht niet de primaire verantwoordelijkheid van de waterbeheerder, maar wie dan wel?

Vraag voor evaluatie

Geeft dit gesprek en de conclusies aanleiding het waterakkoord aan te passen?

Advies

Het advies is het waterakkoord op dit punt (verdringingsreeks) niet aan te passen.

B.5 Informatie-uitwisseling (zomer 2018)

Introductie op het onderwerp

Aan de hand van de ervaringen van de afgelopen droge zomer bespreken we met elkaar de informatie-uitwisseling. Wat ging goed? Wat kon beter?

Iedereen is redelijk tevreden over de informatie-uitwisseling. Daarbij wordt opgemerkt dat deze zomer de urgentie niet groot is geweest, er is enkel korte periode spraken geweest van een inlaatbeperking. Dit zou anders zijn geweest als er langere tijd sprake was geweest

van inlaatstop. Dan was snel en frequent schakelen onderling en het delen van informatie over de actuele toestand en verwachtingen belangrijk geweest om de beschikbare buffer in het gebied (kwantiteit en kwaliteit) bewust in te zetten.

Deze zomer zijn op verschillende momenten en locaties op het VZM metingen verricht aan de verspreiding van blauwalg, met behulp van het optische meetinstrument WISP. Roy Schrijver (RWS ZD) presenteert enkele resultaten van de meetcampagne. Zie de presentatie in de bijlage bij dit verslag.

Vraag voor evaluatie

Geven de ervaringen ten aanzien van informatievoorziening deze zomer aanleiding het waterakkoord aan te passen?

Advies

Het advies is het waterakkoord op dit punt (informatie-uitwisseling) niet aan te passen.

B.6 Zoutmeetpunten Volkerak-Zoommeer

Introductie op het onderwerp

Vanuit SWM is door Deltares - in het project LMW2 - onderzocht of het mogelijk is om gebruikmakend van een deel van de aanwezige geleidbaarheidsmeetpunten in en langs het VZM een monitoringssysteem voor het chloridegehalte op te zetten, dat de informatiebehoefte van elke waterbeheerder en gebruiker dekt.

Roy Schrijver licht de stand van zaken toe. Zie presentatie in de bijlage. Het project loopt nog. Het is duidelijk dat de meetnetten van de waterbeheerders (RWS en de waterschappen) doublures vertonen en dat uit oogpunt van efficiëntie een aantal meetpunten verwijderd zou kunnen worden.

Vanuit de discussie wordt bij deze voorlopige conclusie de kanttekening geplaatst dat het belangrijk is alle meetdoelen van de meetpunten in beschouwing te nemen, voordat een meetpunt wordt verwijderd. Er kan immers een informatiebehoefte zijn, die in het kader van de analyse van LMW2 niet meegenomen is.

Vraag voor evaluatie

Geven de resultaten van het onderzoek aanleiding het waterakkoord aan te passen?

Advies

Het is voornamelijk niet nodig het waterakkoord aan te passen. Als de meetnetten in een later stadium daadwerkelijk worden aangepast en samengevoegd, heeft dit wel consequenties voor het waterakkoord.

B.7 Natura 2000

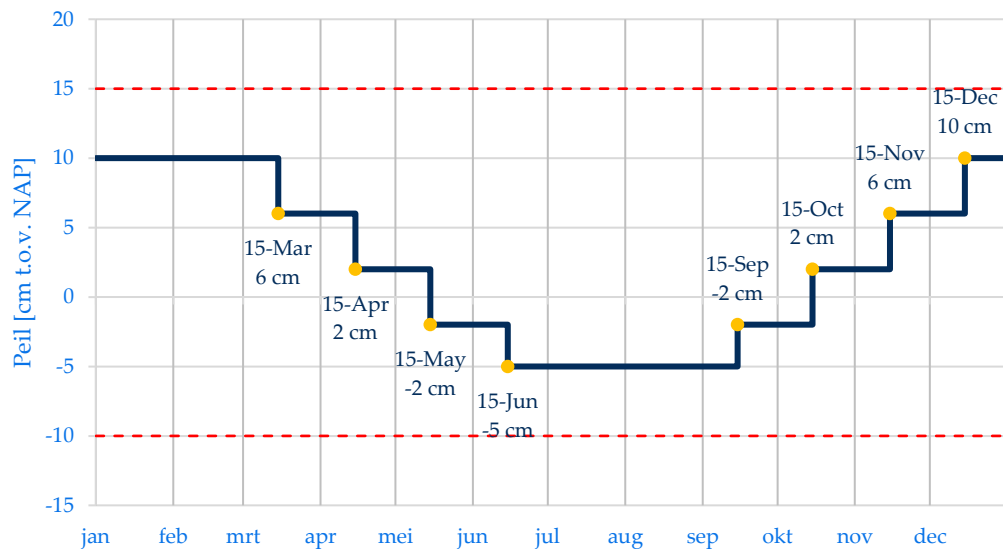
Introductie op het onderwerp

In het VZM zijn twee Natura 2000 gebieden gelegen: Krammer-Volkerak en Zommeer. Voor beide gebieden is nog geen definitief aanwijzingsbesluit. De instandhoudingsdoelen in de ontwerp-aanwijzingsbesluiten betreft habitats van de overgang zee-land en kust, de Modderkruiper en broedende en foeragerende (water)vogels.

Het Rijk is bevoegd gezag voor beide gebieden. De definitieve aanwijzingsbesluiten worden verwacht in de loop van 2019. De start van het opstellen van de beheerplannen volgt in 2020.

De consequenties voor het beheer lijken vooralsnog beperkt. Het hanteren van de peiltrap is voor de broedvogels belangrijk (zie hieronder).

Peiltrap Volkerak-Zoommeer

Er is enige zorg rond de instandhoudingsdoelen, voor zover het zilte habitattypen betreft. Dit kan consequenties hebben voor chloride-afspraken. De discussie hierover zal in het kader van het beheerplan worden gevoerd.

Vraag voor evaluatie

Geeft de stand van zaken ten aanzien van de Natura 2000 gebieden in het VZM aanleiding het waterakkoord aan te passen?

Advies

Op dit moment is het niet nodig het waterakkoord aan te passen.

B.8 Afsluiting

Er is geen vervolgbijeenkomst gepland. Van de beide bijeenkomsten wordt door HydroLogic samengevat tot een advies ten aanzien van 1) gewenste aanpassingen aan het waterakkoord en 2) kennisvragen.